

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisilakia.

Poliisilakiin lisättäisiin suojelupoliisin päällystöön kuuluvaa poliisimiestä koskeva maininta eräisiin lainkohtiin, joihin se oli jäänyt lisäämättä siviilitiedustelua koskevan lainsäädäntökokoisuuden yhteydessä. Suojelupoliisin päällystöön kuuluvalla poliisimiehelle mahdollistettaisiin poliisin toimivaltuuksiin liittyvien virkatehtävien suorittaminen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan niin pian kuin mahdollista.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	3
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	4
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	4
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	4
5 Lausuntopalaute	4
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	4
7 Voimaantulo	6
8 Suhde perustuslakiin ja säätämjärjestys	6
LAKIEHDOTUS	9
Laki poliisilain muuttamisesta	9
LIITE	11
RINNAKKAISTEKSTI.....	11
Laki poliisilain muuttamisesta	11

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Siviilitiedustelua koskeva lainsäädäntökokonaisuus (Hallituksen esitys eduskunnalle siviilitiedustelua koskeväksi lainsäädännöksi, HE 202/2017 vp) tuli voimaan 1.6.2019. Lakiuudistuksen jo tultua voimaan on käynyt ilmi, että suojelupoliisin päällystöön kuuluvaa poliisimiestä koskeva maininta on kuitenkin jäänyt tekemättä viidessä poliisilain 5 luvun lainkohdassa. Siviilitiedustelusta säädetään poliisilain 5 a luvussa.

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sisäministeriössä virkatyönä. Valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella SM043:00/2019.

Sisäministeriö pyysi hallituksen esityksen luonnoksesta lausunnon 11 viranomaiselta. Koska esityksessä oli kyse asiantilan korjaamisesta, jolla ei ole merkittäviä vaikutuksia, lausuntoaika oli lyhennetty eikä samasta syystä lausunnoista laadittu erikseen julkaistua lausunnotiivistelmää.

2 Nykytila ja sen arviointi

Siviilitiedustelua koskevan lainsäädännön säätämisen yhteydessä suojelupoliisin esitutkintatoimivaltuudet päätettiin poistaa. Niiden poistaminen tarkoitti myös pakkokeinotoimivaltuuksien poistamista. Keskeisenä ratkaisuna siviilitiedustelusta säädettyä oli myös, että rikoksen estämistä ja paljastamista koskevat toimivaltuudet ja tehtävät säilyvät kuitenkin muuttumattomina. Rikoksen estämiseksi ja paljastamiseksi käytettävistä toimivaltuuksista säädetään poliisilain 5 luvussa, jossa niistä päättäminen, niiden vaatiminen käyttöön ja eräät muut toimenpiteet on joiltain osin säädetty pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen tehtäväksi. Esitutkinta- ja pakkokeinotoimivaltuuksien poistaminen tarkoitti sitä, että suojelupoliisissa ei ole enää pidättämiseen oikeutettuja virkamiehiä eikä pidättämiseen oikeutettuja poliisimiehiä. Vastaavan päätöksentekotason osoittamiseksi suojelupoliisissa siviilitiedustelulainsäädännön yhteydessä otettiin käyttöön uusi termi ”suojelupoliisin päällystöön kuuluva poliisimies”, jolla tarkoitetaan suojelupoliisin päällikköä, apulaispäällikköä, osastopäällikköä, ylitarkastajaa tai tarkastajaa. Koska suojelupoliisilla säilyi poliisilain 5 luvun toimivaltuudet, kyseinen termi lisättiin niihin poliisilain 5 luvun säännöksiin, joissa säädetään pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen päätöksenteosta tai muusta toiminnasta, jotta rikoksen estämis- ja paljastamistoimivaltuudet säilyvät suojelupoliisilla. Korjaukset toteutettiin siten poliisilain 5 lukuun järjestelmällisesti lisäämällä 19 eri pykälään eri momentteihin ”pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen” rinnalle erinäisten toimenpiteiden suorittajaksi ”suojelupoliisin päällystöön kuuluva poliisimies” lukuun ottamatta tässä esityksessä mainittuja lainkohtia. Tämä tarkoittaa, että näissä lainkohdissa suojelupoliisin päällystöön kuuluva poliisimies ei voi tehdä poliisille säädettyjen toimivaltuuksien puitteissa toimenpiteitä. Poliisilain 5 luvun kysymyksessä olevia lainkohtia tulisi tarkistaa suojelupoliisin päällystöön kuuluvan poliisimiehen käytännön työn tekemisen mahdollistamiseksi.

3 Tavoitteet

Tavoitteena on, että suojelupoliisin päällystöön kuuluvalla poliisimiehellä olisi tosiasialliset mahdollisuudet suorittaa tehtävistään, jotka liittyvät poliisin toimivaltuuksien menettelyihin salaisen tiedonhankinnan osalta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Poliisilain 5 luvun viiteen lainkohtaan lisättäisiin maininta suojelupoliisin päällystöön kuuluvaista poliisimiehestä, joka tekisi toimenpiteitä vastaavasti kuin pidättämiseen oikeutettu poliisimies muussa poliisiyksikössä. Suojelupoliisissa toimenpiteiden suorittajalta vaadittaisiin tiettyä virka-asemaa, joten toimenpiteitä voisi suorittaa vain päällystöön kuuluva. Poliisin toimivaltuudet säilyvät ennallaan.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Lakiehdotuksella ei ole taloudellisia tai muitakaan merkittäviä vaikutuksia. Lakiehdotuksella kuitenkin turvattaisiin poliisin toimivaltuuksiin liittyvien menettelyjen tosiasiallista käytettävyyttä ehdotettujen lainkohtien kohdalla. Suojelupoliisin päällystöön kuuluvalle ehdotetulla tallenteiden ja asiakirjojen tarkastamisvelvollisuudella voidaan arvioida olevan vaikutusta kohteen oikeussuojan kannalta, kun otetaan huomioon poliisilain 5 luvussa säädetty kuuntelu- ja katse-lukielto. Edelleen lisäämällä suojelupoliisin päällystöön kuuluva poliisimies tiedonhankinta-keinoon käytön ilmoittamista ja siitä poikkeamista koskevaan pykälään, turvataan pykälässä mainittuja intressejä. Näitä intressejä ovat käynnissä olevan tiedonhankinnan turvaaminen, valtion turvallisuuden varmistaminen tai hengen ja terveyden suojaaminen. Lakiehdotuksella palautettaisiin oikeustila sellaiseksi kuin se oli ennen siviilitiedustelulainsäädännön voimaantuloa 1.6.2019 poliisilain 5 luku kokonaisuutena huomioiden.

5 Lausuntopalaute

Lausuntoja saapui kuusi. Kolmella lausunnonantajalla ei ollut ehdotuksista lausuttavaa. Suojelupoliisi korosti esityksen tärkeyttä ja kiireellisyyttä. Suojelupoliisi totesi, että puutteista johtuen, sillä ei ole tällä hetkellä ilmeisesti velvollisuutta tarkastaa salaisten tiedonhankintakeinojen avulla hankkimiaan tallenteita sen varmistamiseksi, että ne eivät sisällä kuuntelu- ja katse-lukieltojen alaista aineistoa. Tiedusteluvalvontavaltuutetulla ei ollut huomautettavaa esityksestä, mutta hän totesi, että lain tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa 10 §:n 2 momentin pykäläviittaukset sotilastiedustelusta annettuun lakiin ovat virheelliset. Oikeusministeriön arvon mukaan on selvää, että jatkovalmistelussa säädettäväksi ehdotettavia toimivaltuuksia tulee arvioida valtiosääntöisesti niiden perusoikeuksiin kohdistuvat vaikutukset huomioiden, ja että esitykseen tulee sisällyttää normaalit säätämisyjärjestystä koskevat perustelut. Oikeusministeriön ei ole säätämisyjärjestysperustelujen puutteen vuoksi ollut mahdollista arvioida esitysluonnoksen mahdollista valtiosääntöistä hyväksyttävyyttä. Lausuntopalautteen perusteella esitystä on täydennetty säätämisyjärjestysperusteluilla. Tiedusteluvalvontavaltuutetun lausunnossa mainitut virheelliset pykäläviittaukset on korjattu erikseen.

6 Säännöskohtaiset perustelut

5 luku **Salaiset tiedonhankintakeinot**

18 §. *Teknisestä kuuntelusta päättäminen.*

26 §. *Laitteen, menetelmän tai ohjelmiston asentaminen ja poisottaminen.*

51 §. *Tallenteiden ja asiakirjojen tarkastaminen.*

58 §. *Salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä ilmoittaminen.*

61 §. *Teleyrityksen avustamisvelvollisuus ja pääsy eräisiin tiloihin.*

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että niihin lisättäisiin pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen lisäksi maininta suojelupoliisin päällystöön kuuluvasta poliisimiehestä.

Kyseinen muutos liittyy siviilitiedustelulainsäädännön yhteydessä tehtyyn ratkaisuun poistaa suojelupoliisilta esitutkinta- ja pakkokeinotoimivaltuudet. Näin ollen suojelupoliisissa ei ole enää 1.6.2019 lähtien ollut pidättämiseen oikeutettuja virkamiehiä eikä myöskään pidättämiseen oikeutettuja poliisimiehiä.

Siviilitiedustelulainsäädännön yhteydessä suojelupoliisin päällystöön kuuluvista poliisimiehistä otettiin käyttöön uusi termi ”suojelupoliisin päällystöön kuuluva poliisimies”, jolla tarkoitetaan suojelupoliisin päällikköä, apulaispäällikköä, osastopäällikköä, ylitarkastajaa tai tarkastajaa.

Suojelupoliisin toimintaan sovelletaan poliisilain 5 luvun säännöksiä. Ehdotetulla sääntelyllä turvattaisiin suojelupoliisin ja käytännössä suojelupoliisin päällystöön kuuluvan poliisimiehen työn sujuminen oikeuttamalla hänet käyttämään laissa säädettyjä toimenpiteitä vastaavalla tavalla kuin pidättämiseen oikeutettu poliisimies käyttää niitä muussa poliisiyksikössä, kuten esimerkiksi Keskusrikospoliisissa. Tämä olisi välttämätöntä, jotta yksittäinen poliisimies voisi toteuttaa lainkohdissa mainittuja toimenpiteitä ja ottaen huomioon poliisilain 5 luvun kokonaisuus.

Esityksessä ehdotetaan poliisilain 5 luvun 18 §:n 1 momenttiin lisättäväksi maininta suojelupoliisin päällystöön kuuluvasta poliisimiehestä, jolloin tämä voisi pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen ohella esittää tuomioistuimelle vaatimuksen päätöksen tekemisestä teknisestä kuuntelusta kohdistuen rikoksen johdosta vapautensa menettäneeseen henkilöön. Päätösvalta on siten tuomioistuimella. Tällä hetkellä pykälän 2 momentin mukaan suojelupoliisin edellä mainittu poliisimies voi pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen tavoin päättää muuhun kuin vapautensa menettäneeseen henkilöön kohdistuvasta teknisestä kuuntelusta. Poliisin oikeudesta tekniseen kuunteluun säädetään luvun 17 §:ssä. Luvun 17 §:n 3 momentin mukaan poliisilla on oikeus rikoksen estämiseksi vakituiseen asumiseen käytettävän tilan ulkopuolella olevan henkilön tekniseen kuunteluun. Poliisille voidaan antaa lupa myös viranomaisten tiloissa olevan rikoksen johdosta vapautensa menettäneen henkilön tekniseen kuunteluun. Luvun 17 §:n 4 momentissa säädetään teknisen kuuntelun perusterikoksista ja lisäksi edellytyksistä säädetään luvun 2 §:n 2 momentissa. Luvun 26 §:n 2 momenttiin lisättäisiin maininta suojelupoliisin päällystöön kuuluvasta poliisimiehestä, joka voisi vastaavasti kuin pidättämiseen oikeutettu poliisimies tehdä tuomioistuimelle vaatimuksen päätöksen tekemisestä tekniseen tarkkailuun käytettävän laitteen, menetelmän tai ohjelmiston asentamisesta vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan. Luvan asentamiseen antaa tuomioistuin. Poliisin oikeudesta teknisen tarkkailuun (tekninen kuuntelu, tekninen katselu, tekninen seuranta ja tekninen laitetarkkailu) säädetään aiemmin mainitun luvun 17 §:ssä ja muilta osin luvun 19 §, 21 § ja 23 §:ssä. Edelleen ehdotetaan, että luvun 51 §:n lisättäisiin maininta suojelupoliisin päällystöön kuuluvasta poliisimiehestä. Tällöin suojelupoliisin päällystöön kuuluvalla poliisimiehellä olisi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen tavoin velvollisuus tarkastaa ilman aiheutonta viivytystä salaisen tiedonhankintakeinon käytössä kertyneet tallenteet ja asiakirjat tai määrätä niille tarkastaja. Tarkastamisvelvollisuus liittyy keinojen lainmukaiseen käyttöön ja myös luvun 50 §:ssä säädettyyn kuuntelu- ja katselukiellon noudattamiseen. Maininta suojelupoliisin päällystöön kuuluvasta poliisimiehestä lisättäisiin myös luvun 58 §:n 2 momenttiin ja 61 §:n 1 momenttiin pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen rinnalle. Tällöin tuomioistuin voisi päättää 58 §:n 2 momentin mukaan myös suojelupoliisin päällystöön kuuluvan poliisimiehen vaatimuksesta poikkeuksista salaisen tiedonhankinnan käytöstä kohteelle ilmoittamisesta 58 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen kyseessä ollessa,

mikäli se on perusteltua käynnissä olevan tiedonhankinnan turvaamiseksi, valtion turvallisuuden varmistamiseksi tai hengen ja terveyden suojaamiseksi. Voimassa olevan luvun 58 §:n 1 momentin nojalla ilmoitus tulee tehdä, eikä pykälän 2 momentissa määriteltyjä intressejä voida turvata suojelupoliisin toimesta nykyisin. Luvun 61 §:n 1 momentti oikeuttaisi myös suojelupoliisin päällystöön kuuluvan poliisimiehen saamaan teleyritykseltä teknisen seurannan toimeenpanoa koskevat tarpeelliset tiedot. Viimeksi mainitun pykälän 2 momentin perusteella suojelupoliisin päällystöön kuuluvalla poliisimiehellä on tälläkin hetkellä oikeus tehdä päätös pääsystä telekuuntelua varten tarpeellisen yhteyden kytkemiseksi myös muihin kuin teleyrityksen hallinnassa oleviin tiloihin.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan mahdollisimman pian.

8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotetuissa muutoksissa on kyse siviilitiedustelusta säätämisen yhteydessä lakiin jääneiden ja nyt voimassa olevan lain epäselvyyksien korjaamisesta. Siviilitiedustelusta säätämisen keskeisenä ratkaisuna oli, että suojelupoliisilta poistettiin esitutkintalain ja pakkokeinolain mukaiset esitutkinta- ja pakkokeinoimivaltuudet, mutta että rikosten estämistä ja paljastamista koskevat toimivaltuudet pysyivät muuttamattomina sen käytössä. Rikosten estämiseksi ja paljastamiseksi käytettävistä toimivaltuuksista säädetään poliisilain 5 luvussa, jossa kyseisten toimivaltuuksien käyttöön liittyvät eräät toimenpiteet on säädetty pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen tehtäväksi. Termin ainoana tarkoituksena on ollut ilmaista, että toimenpiteiden suorittajalta edellytetään tiettyä virka-asemaa.

Hallituksen esityksessä siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi (HE 202/2017 vp) poliisilain 5 lukuun tältä osin tehtyjä muutoksia perusteltiin termin muuttamisena. Esitutkintatoimivallan poistaminen tarkoitti pakkokeinoimivaltuuksien rajoittamista tai poistamista, jolloin suojelupoliisissa ei ole enää pidättämiseen oikeutettuja virkamiehiä eikä myöskään pidättämiseen oikeutettuja poliisimiehiä. Suojelupoliisin päällystöön kuuluvista poliisimiehistä on otettu käyttöön uusi termi ”suojelupoliisin päällystöön kuuluva poliisimies”, jolla tarkoitettaisiin suojelupoliisin päällikköä, apulaispäällikköä, osastopäällikköä, ylitarkastajaa tai tarkastajaa.

Poliisilain 5 luvun mukaisten keinojen käytön yleisistä ja erityisistä edellytyksistä säädetään mainitussa luvussa. Siviilitiedustelulainsäädäntökokonaisuuden yhteydessä perusteettomasti muuttamatta jääneet pykälät koskevat pääasiassa tiedonhankinnan toimivaltuuksiin liittyviä menettelyjä eli sitä, kuka virkamies voi suorittaa eräitä salaiseen tiedonhankintaan liittyviä toimenpiteitä. Salaisia tiedonhankintatoimivaltuuksia ei poliisilain 5 luvussa säädetä kellekään tietylle henkilölle, vaan ne on säädetty viranomaiselle. Poliisilain 5 luvussa salaisten tiedonhankintakeinojen käyttö osoitetaan poliisille. Poliisihallinnosta ja poliisiyksiköistä säädetään poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 1 §:ssä. Käsite ”poliisi” kattaa myös suojelupoliisin, jolla on siten oikeus tälläkin hetkellä kaikkien poliisilain 5 luvussa tarkoitettujen salaisten tiedonhankintakeinojen käyttöön. Suojelupoliisi ei voi kuitenkaan tällä hetkellä itsenäisesti suorittaa tämän esityksen pykäläehdotuksissa olevia menettelyjä, koska palveluksessa ei ole ”pidättämiseen oikeutettuja poliisimiehiä”.

Vakavien rikosten estämisellä ja paljastamisella suojataan perus- ja ihmisoikeuksia, ja näiden oikeuksien suojaa voidaan tarkastella myös vakavien rikosten torjuntaan liittyviä tehokkuusvaatimuksia vasten. Tekniseen tarkkailuun ja asentamistoimivaltuuteen liittyvillä menettelyillä on merkitystä valtiosääntöoikeudellisesti perustuslain 10 §:ssä tarkoitetun yksityisyyden suojan

kannalta, muut muutokset liittyvät salaisen tiedonhankinnan oikeussuojakeinoihin. Lakiehdotuksen tekniseen kuunteluun ja asentamistoimivaltuuteen liittyvien menettelyiden sekä salaisen tiedonhankintakeinon käytön ilmoittamisesta poikkeamisen osalta tuomioistuimen ratkaisutoimivalta, päätöksenteko tai luvan antaminen toimenpiteeseen, on perustuslain 10 §:n sääntelyn kannalta oikeussuojajärjestelmän osa. Lakiehdotuksen säännöksissä ei osoiteta suojelupoliisin päällystöön kuuluvalla poliisimiehelle ratkaisutoimivaltaa. Tallenteiden ja asiakirjojen tarkastamisvelvollisuudella on puolestaan merkitystä kohteen oikeussuojan kannalta. Koska toimivaltuudet ja menettelyt ovat käytössä muissa poliisiyksiköissä kuin suojelupoliisissa tälläkin hetkellä, muutosehdotusten voidaan katsoa olevan sopusoinnussa perusoikeussääntelyn kanssa.

Muutokset poliisilain 5 lukuun tehtiin poliisilain muuttamisesta (581/2019) annetulla lailla. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 35/2018 vp s. 16-17) hallituksen esitykseen siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi (HE 202/2017 vp) käsitellään poliisilain 5 luvussa tarkoitettujen keinojen tiedusteluperusteisia käyttöedellytyksiä. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa viitataan poliisilain 5 luvun mukaisiin salaisiin tiedonhankintakeinoihin ja toimivaltuuksiin ja niiltä osin todetaan, että kyseiset toimivaltuudet on säädetty poliisille perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 67/2010 vp). Perustuslakivaliokunnan lausunnossa pidetään lähtökohtaolettamana, että tiedustelutoimivaltuudet on muotoiltava samat perus- ja ihmisoikeusvaatimukset huomioon ottaen kuin poliisilaisissa säänneltyjen salaisten tiedonhankintakeinojen kohdalla. Koska suojelupoliisin päällystöön kuuluvalla poliisimiehellä ei ole tällä hetkellä oikeutta tehdä näitä satunnaisia salaiseen tiedonhankintaan liittyviä menettelyjä, on asiassa syytä ottaa huomioon poliisilain säätämisen yhteydessä annetut perustuslakivaliokunnan lausunnot (PeVL 32/2013 vp, PeVL 67/2010 vp ja PeVL 66/2010 vp, PeVL 5/1999 vp). Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 66/2010 vp s. 3), joka koskee esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön uudistamista, todetaan poliisilain uudistamisen liittyvän kokonaisuuteen. Lausunnon mukaan sääntelykokonaisuutta voidaan pitää selkeyden ja johdonmukaisuuden kannalta huomattavana parannuksena, joka myös lähtökohdiltaan täyttää perusoikeusjärjestelmän vaatimukset. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 67/2010 vp annettiin poliisilain uudistamista koskevat valtiosääntöoikeudelliset huomautukset, jotka kohdistuivat muihin säännöksiin kuin tässä esityksessä tarkistettavaksi ehdotettuihin. Voidaan kuitenkin todeta, että lausunnossa kiinnitetään huomiota päätöksentekotoimivaltaan salaisten tiedonhankintakeinojen käyttämisessä (PeVL 67/2010 vp s. 5) ja viitataan aikaisempaan poliisilain muuttamista koskevaan lausuntoon (PeVL 5/1999 vp). Lausunnossa PeVL 67/2010 vp todetaan, että useiden salaisten tiedonhankintakeinojen käyttämisestä päättää tuomioistuin. Eräiltä osin, joissa toimivalta oli osoitettu asianomaisen poliisiyksikön päällikölle, valiokunta edellytti päätöksenteon kannalta säännösten muuttamista niin, että laista käy ilmi toimivaltainen viranomainen.

Tässä esityksessä ehdotettavan sääntelyn arvioidaan täyttävän Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön asettamat vaatimukset perus- ja ihmisoikeuksien huomioon ottamisesta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntöä kokonaisuudessa on käsitelty yllä mainitussa hallituksen esityksessä siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi (HE 202/2017 vp s. 51–64). Tässä esityksessä ei esitetä uusia toimivaltuuksia poliisille. Esityksessä korjataan epäselvä oikeustila siltä osin, kuin kyse on jo olemassa oleviin toimivaltuuksiin liittyvistä menettelyistä. Suojelupoliisin päällystöön kuuluva poliisimies olisi ehdotuksen mukaan siten saamassa takaisin oikeuden tehdä tiettyjä menettelyjä.

Esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisen lain säätämisyksityksessä.

HE 166/2020 vp

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

poliisilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 5 luvun 18 §:n 1 momentti, 26 §:n 2 momentti, 51 §, 58 §:n 2 momentti ja 61 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 58 §:n 2 momentti laissa 1168/2013, seuraavasti:

5 luku

Salaiset tiedonhankintakeinot

18 §

Teknisestä kuuntelusta päättäminen

Tuomioistuin päättää rikoksen johdosta vapautensa menettäneen henkilön teknisestä kuuntelusta pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen tai suojelupoliisin päällystään kuuluvan poliisimiehen vaatimuksesta.

26 §

Laitteen, menetelmän tai ohjelmiston asentaminen ja poisottaminen

Tekniseen tarkkailuun käytettävän laitteen, menetelmän tai ohjelmiston saa asentaa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan vain, jos tuomioistuin on antanut siihen luvan pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen tai suojelupoliisin päällystään kuuluvan poliisimiehen vaatimuksesta taikka jos asentaminen on välttämätöntä 17 §:n 5 momentissa, 19 §:n 5 momentissa tai 21 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

51 §

Tallenteiden ja asiakirjojen tarkastaminen

Pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen, suojelupoliisin päällystään kuuluvan poliisimiehen tai jommankumman määräämän virkamiehen on ilman aiheetonta viivytystä tarkastettava salaisen tiedonhankintakeinon käytössä kertyneet tallenteet ja asiakirjat.

58 §

Salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä ilmoittaminen

Tuomioistuin voi pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen tai suojelupoliisin päällystään kuuluvan poliisimiehen vaatimuksesta päättää, että 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta tiedonhankinnan kohteelle saadaan lykätä enintään kaksi vuotta kerrallaan, jos se on perusteltua käynnissä

HE 166/2020 vp

olevan tiedonhankinnan turvaamiseksi, valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi. Ilmoitus saadaan tuomioistuimen päätöksellä jättää kokonaan tekemättä, jos se on välttämätöntä valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi.

61 §

Teleyrityksen avustamisvelvollisuus ja pääsy eräisiin tiloihin

Teleyrityksen on ilman aiheetonta viivytystä tehtävä televerkkoon telekuuntelun ja televalvonnan edellyttämät kytkennät sekä annettava poliisiviranomaisen käyttöön telekuuntelun toimeenpanoa varten tarpeelliset tiedot, välineet ja henkilöstö. Sama koskee myös niitä tilanteita, joissa telekuuntelu tai televalvonta toteutetaan poliisiviranomaisen toimesta teknisellä laitteella. Teleyrityksen on lisäksi annettava pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen tai suojelupoliisin päällystöön kuuluvan poliisimiehen käyttöön hallussaan olevat teknisen seurannan toimeenpanoa varten tarpeelliset tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 2020

Pääministeri

Sanna Marin

Sisäministeri Maria Ohisalo

Laki

poliisilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 5 luvun 18 §:n 1 momentti, 26 §:n 2 momentti, 51 §, 58 §:n 2 momentti ja 61 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 58 §:n 2 momentti laissa 1168/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 luku

5 luku

Salaiset tiedonhankintakeinot

Salaiset tiedonhankintakeinot

18 §

18 §

Teknisestä kuuntelusta päättäminen

Teknisestä kuuntelusta päättäminen

Tuomioistuin päättää rikoksen johdosta vapautensa menettäneen henkilön teknisestä kuuntelusta pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen vaatimuksesta.

Tuomioistuin päättää rikoksen johdosta vapautensa menettäneen henkilön teknisestä kuuntelusta pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen *tai suojelupoliisin päällystöön kuuluvan poliisimiehen* vaatimuksesta.

26 §

26 §

Laitteen, menetelmän tai ohjelmiston asentaminen ja poisottaminen

Laitteen, menetelmän tai ohjelmiston asentaminen ja poisottaminen

Tekniseen tarkkailuun käytettävän laitteen, menetelmän tai ohjelmiston saa asentaa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan vain, jos tuomioistuin on antanut siihen luvan pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen vaatimuksesta taikka jos asentaminen on välttämätöntä 17 §:n 5 momentissa, 19 §:n 5 momentissa tai 21 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Tekniseen tarkkailuun käytettävän laitteen, menetelmän tai ohjelmiston saa asentaa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan vain, jos tuomioistuin on antanut siihen luvan pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen *tai suojelupoliisin päällystöön kuuluvan poliisimiehen* vaatimuksesta taikka jos asentaminen on välttämätöntä 17 §:n 5 momentissa, 19 §:n 5 momentissa tai 21 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

51 §

51 §

*Tallenteiden ja asiakirjojen tarkastaminen**Tallenteiden ja asiakirjojen tarkastaminen*

Pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen tai hänen määräämänsä virkamiehen on ilman aiheutonta viivytystä tarkastettava salaisen tiedonhankintakeinon käytössä kertyneet tallenteet ja asiakirjat.

Pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen, *suojelupoliisin päällystöön kuuluvan poliisimiehen tai jommankumman määräämän* virkamiehen on ilman aiheutonta viivytystä tarkastettava salaisen tiedonhankintakeinon käytössä kertyneet tallenteet ja asiakirjat.

58 §

58 §

*Salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä ilmoittaminen**Salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä ilmoittaminen*

Tuomioistuin voi pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen vaatimuksesta päättää, että 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta tiedonhankinnan kohteelle saadaan lykätä enintään kaksi vuotta kerrallaan, jos se on perusteltua käynnissä olevan tiedonhankinnan turvaamiseksi, valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi. Ilmoitus saadaan tuomioistuimen päätöksellä jättää kokonaan tekemättä, jos se on välttämätöntä valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi.

Tuomioistuin voi pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen *tai suojelupoliisin päällystöön kuuluvan poliisimiehen* vaatimuksesta päättää, että 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta tiedonhankinnan kohteelle saadaan lykätä enintään kaksi vuotta kerrallaan, jos se on perusteltua käynnissä olevan tiedonhankinnan turvaamiseksi, valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi. Ilmoitus saadaan tuomioistuimen päätöksellä jättää kokonaan tekemättä, jos se on välttämätöntä valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi.

61 §

61 §

*Teleyrityksen avustamisvelvollisuus ja pääsy eräisiin tiloihin**Teleyrityksen avustamisvelvollisuus ja pääsy eräisiin tiloihin*

Teleyrityksen on ilman aiheutonta viivytystä tehtävä televerkkoon telekuuntelun ja televalvonnan edellyttämät kytkennät sekä annettava poliisiviranomaisen käyttöön telekuuntelun toimeenpanoa varten tarpeelliset tiedot, välineet ja henkilöstö. Sama koskee myös niitä tilanteita, joissa telekuuntelu tai televalvonta toteutetaan poliisiviranomaisen toimesta teknisellä laitteella. Teleyrityksen on lisäksi annettava pidättämiseen oikeutetun po-

Teleyrityksen on ilman aiheutonta viivytystä tehtävä televerkkoon telekuuntelun ja televalvonnan edellyttämät kytkennät sekä annettava poliisiviranomaisen käyttöön telekuuntelun toimeenpanoa varten tarpeelliset tiedot, välineet ja henkilöstö. Sama koskee myös niitä tilanteita, joissa telekuuntelu tai televalvonta toteutetaan poliisiviranomaisen toimesta teknisellä laitteella. Teleyrityksen on lisäksi annettava pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen *tai suojelupoliisin päällystöön*

HE 166/2020 vp

Voimassa oleva laki

liisimiehen käyttöön hallussaan olevat teknisen seurannan toimeenpanoa varten tarpeelliset tiedot.

Ehdotus

kuuluvan poliisimiehen käyttöön hallussaan olevat teknisen seurannan toimeenpanoa varten tarpeelliset tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
